

Ordonnantie van de policien binnen Hollandt

<https://hdl.handle.net/1874/9160>

Ordonnantie
 Van de Politien /
 Binnen
 HOLLANDT.

IN 'sGRAVEN-HAGE,
 By de Erfgenamen van wylen Hillebrandt Jacobtz van Wouw,
 Ordinaris Druckers van de Ed. Groot Mog. Heeren Staten
 van Hollandt ende West-Vrielandt. Anno 1658.

Allen den geenen die desen jegenwoozdigen

sullen sien ofte hooren lesen / **DOEN TĒ WETEN:** De Rid-
 derchap / Edelen ende Steden van Hollandt / Representerende den
 Staten van den selven Lande / Dat aenmerckende t'haren beroepe
 ende laste is staende / by alle goede wegen ende middelen / sonderlinghe in dese
 jegenwoozdige gesteltensse des tijds / te doen boozsien jegens alle onozdeningen /
 misbruycken ende misverstanden / die onder den Ingezetenen ende Onderstaten
 der selver Landen souden verdoozsaecken / eenige swarigheden / Proceffen /
 ofte geschillen / ende dien-volgens onrust / partpdighet / tweedzacht ende on-
 eenigheyt / tot verachteringe niet alleenlijck van de gemeene ruste ende welbaert /
 maer oock van de waerachtige dienst ende eere van Godt Almachtigh. Ende
 behindende sulchs de booznoemde Staten met der daet dagelijcks verscheyden
 klachten / rechtboozderingen / confusie ende geschillen t'ontfaen ende te ryfen
 tusschen d'Ingezetenen ende Onderdanen der boozs Landen / booz dien in de
 saecken / namentlijck van de houwelicken / erffenissen / ende besterffenissen / op
 de berkoopingen / opzachten / veronderpanden ende verhuypren / midtsgaders
 den Pachters ende Bruyckers van de Landen / ende andere onroerende Goede-
 ren: oock in t'maecten van Brieven / Registers ende Schriften daer toe die-
 nende ende behoorende / insgelijcks in t'berekenen van den tydt ende datum van
 de Jaren van de boozs ende alle andere Brieven / Schriften / Acten ende Con-
 tracten (daer inne tot noch toe verscheyden style ende maniere van dateren in den
 selven Lande is ghebruyckt) egeen ghelijcke / eenderhande ende vaste boct / ordze
 nochte Wet is ghesfelt ofte onderhouden / immers hoe wel de boozs saecken be-
 langende / soo by beschreven Rechten / als by eenige oude boozgaende Ordon-
 nantien ende Placcaten eensdeels boozsien is gheweest / dat nochtans eenige der
 selfder Rechten ende Ordonnantien / ofte booz eenighe guade ingeboerde ghe-
 woonie / ofte by verloop van tyde in ongebruyck zijn gekomen / ende niet ach-
 tervolght / anderen booz desen tijdt zijn vereyschende naerder interpretatien /
 verklaringe / vernieuwinge ofte vermeerderinge / tot beter onderhoudt van de
 Policie ende Staet van den Landen / ende meerder gherechtigheyt der Ingeze-
 tenen van dien; Hebben daer omme de Ridderchap / Edelen / Steden ende
 Staten booz genoemt / by aduysse ende deliberatie van den presiderende ende an-
 dere Raden over Hollandt / Zeelandt ende Vrieslandt / booz eeuwigh Edict /
 geozdonneert ende ghestatueert / ozdonnieren ende statueren by desen.

¶

Cerst/aengaende den Houwelijken state / omme te boozsien op d'ongeregelthe-
 den die dagelijck soo langer soo meer ghepleeght worden in de versamelinghe van
 verscheyden Persoonen / ende daer op alsulcke ordze ende regule te stellen / waer
 mede een pegelijck in sijn gemoot ofte gesintheyt mach worden voldaan / ende dat
 de Goederen ende erffenissen sonder swarigheden ofte proceffen / mogen volgen
 den geenen die daer toe geraecht ende gefondert zijn.

Houtwelijcken staet.

¶

Dat van nu booztaen alle Persoonen malhanderen in gzaden van maeghschap
 ofte affiniteyt hier naer verklaert ende verboden niet bestaende / van wat state /
 conditie / gemoot ofte gesintheyt die zijn / die ten tyde van de publicatie van de-
 sen / als ge-echte Luyden te samen sullen huyshouden / woonen ende conberse-
 ren / gelijk aile andere die in der Kercken ofte booz eenige publijcke Persoonen
 in t'samen wooninge / huyshoudinge ende conbersatie / als ge-echte Persoonen
 zijn

Die booz Ge-echte Luyden ge-houden werden.

Ordonnantie

4
 zijn getreden / by eenen pegelicken gehouden / gheacht ende ghereputeert sullen worden / gelijck sp ghehouden / geacht ende ghereputeert worden by desen / booz ge-echte Personen / in allen schijn ofte sp booz de Magistraten / ofte booz de Kercken-dienaren / ofte andere publiclycke Personen / haer trouwe openbaerlyck hadden gegeven ende bekent gemaect / ten ware de selve ofte eenighe van henlyuden niet booz de Magistraten ofte booz de Kercken-dienaren haer trouwe belooft ende bekent gemaect hebbende / daer by hen bevonden beswaert / de welcke binnen den tijdt van drie Maenden nae de publicatie van desen / gehouden sullen zijn te compareren booz de Magistraet van haer woon-plaetse / ende de selve hare swarigheyt te kennen geven / omme daer op ghelet ende ghedaen te worden naer behooren : Welverstaende dat de gene die booz de Magistraten ofte Kercken-dienaren hare trouwe niet bekent gemaect hebben als vooren / ende nochtans in de boozs te famen-wooninge / huyshoudinghe ende conberfatie als ge-echte Luyden begeeren te blyben / by ende toegelaten sal zijn / ghelijck by desen hynlyuden by ende toegelaten wort / booz de expiratie van de boozsche by drie Maenden te maecten al sulcke houwelicke Doozwaerden / als henlyuden goet duncken sal. Ende worden midts dien oock booz ge-echte ende getrouwde Personen gehouden / alle de gene die / geduprende de vervolginge / upt saecke van de Religie / in de Landen van herwaerts-ober / malkanderen getrouwt / ende als ge-echte Personen / 't 3p upt ofte binnen de boozs Landen t'famen gewoonnt hebben / hoe wel sp hare trouwe in der Kercke / overmidts de diversiteyt van Religie niet en hebben bekent gemaect / ende niet tegenstaende eenighe van de selve Personen zijn overleden / alles in allen schijn of sp ten tyde als sp aen malkanderen getrouwt / ende in huyshoudinghe ghetreden zijn / in der Kercke haere trouwe bekent gemaect hadden.

III.

Ende de gene die hen nae de publicatie van desen ten houwelijcke ofte in Echten staer sullen willen begeben / sullen gehouden zijn te compareren booz de Magistraet ofte Kercken-dienaren van de Stede ende Plaetsen haerder residentie / ende aldaer verfoecken dat hun gegunt sullen worden drie Sonnen-daeghsche ofte Merct-daeghsche geboden / te doen in der Kercken / van 't Raedthuyse ofte andere Plaetsen daer 't Recht gehouden wort / op drie Sondagen ofte Merct-dagen den anderen volgende : welcke geboden gegunt ende ghedaen sullen worden / ten eynde een pegelijcken die eenige letselen ofte hindernissen / 't 3p van bloede / swagerfchap ofte boozgaende beloften / waer dooz 't houwelick egeenen boozganch en soude behooren te hebben / wil booz wonden / 't selve mach doen : behoudelick nochtants dat de selve geboden niet gegunt noch gedaen en sullen worden / als de gene die 't selve verfoecken beneden hare Jaren zijn / te weten / Jonge-gesellen beneden haer xxv. ende de Jonge-dochteren beneden hare twintigh Jaren / ten 3p de selve de Magistraten ofte Kercken-dienaren vertoonen het consent van hare Ouders ofte des langhst-levende der selver (indien sp eenighe hebben) : maer indien eenigh Jonckman ofte Jonge-dochtere / boven de boozs xxv. ende twintigh Jaren respective oudt wefende / ende Ouders hebbende / verfoecht de boozs Sondaeghsche geboden / sonder te doen blycken van hare boozs noemde Ouders consent / soo sullen de boozs Magistraten ofte Dienaren / booz 't proclameren van de boozs geboden ghehouden zijn de Ouders van den Requirant ofte Requirante / booz hen t'ontbieden / ende in ghevalle d'Ouders binnen veertighen dagen na d'insinuatie aen haerlyuder Persoon gedaen / weggeren of in

Wat de geboden te geben.

Wilt van te mogen vrouwen.

gebrecke blyben te kinnen / sal de selve wepgeringe gehouden worden vooz consent / ende sulken de voorsz Magistraet ende Dienaren voozts mogen procederen tot 't doen van de voorsz proclamatiën ende geboden / maer indien de voorszche Ouders compareren / ende eenige redenen allegeren / waeromme slypden in 't voorsz versochte Houwelick niet en willen consenteren / ende daer toe by de voorszche Magistraet ofte Kercken-dienaren niet gheinduceert en konnen worden / soo en sulken de voorsz Magistraet ofte Dienaren / de voorsz jonge Luyden niet mogen trouwen / noch te samen voegen / vooz dat by den Collegie van de Magistraet met kennisse van saecken 't selfde henlypden worde gheozdonneert. De voorsz geboden gedaen zijnde / ingeballe daer tegens geen wettelijck wederseggen getrouwt worden / volgende de Ordonnantien die in de Kercken ghebruycht worden / ende die den Magistraten daer toe by den voorsz Staten ober ghesonden sulken worden. Alle de geene die hen nae de publicatie van desen / anders in huyshoudinge ende te samen-wooninge by malkanderen sulken voegen ende conferberen als echte Luyden / sulken vooz de eerste Maendt dat sy te samen huyshouden ofte woonen / verbeuren elc een mulcte van vijftigh ponden van xl. grooten 't pont / in de tweede Maendt daer en hoben noch een mulcte van hondert ponden / in de derde Maendt een mulcte van twee hondert ponden / r'apliceren den Hoofst-Officier / den Armen van de plaetse / ende den Menzenger elcks een derde-part / ende soo bezre sy langer by den anderen blyben / sulken vooz den tijt van thien Jaeren wpt den Lande van Hollandt ende Vriezlandt gebannen / ende hoben dien in hare Goederen ghemulcteert worden nae de qualiteyt van de Persoonen.

Dene / etc.

IV.

Ende alsoo volgende de Goddelicke / natuyplike / ende beschreven Rechten / in den H. Echten staet / als in eene ordeninghe Godts / tot eerlijck onderhoude ende verbreydinge des Menschelijcken Geslachts in gestelt / tusschen den geenen die malkanderen in bloede of Swagerchap binnen sekeren grade zijn bestaende / verboden is Houwelijcke te contracteren / ende dat wel eenighe verscheydenheyt ende duysterheyt in de bereekeninghe der selver graden / bysonder van maeghschap van de 3de komende / wort bevonden : Soo ist / dat de Staten de verboden graden hier nae hebben doen uytducken / ten epude eenen pegelijcken des te beter daer van mach worden onderricht / ende egeene ignorantie sen pzetenderen. Ordonnerende ende verbiedende ober sulcks / dat egeene Persoonen / van wat qualiteyt / conditie / ofte gesintheyt sy zijn / binnen de naevolgende uyt-gedruchte graden / malkanderen in bloede ofte affiniteyt bestaende / r'samen en sulken mogen gheboeght worden / nochte eenighsints malkanderen trouwen / op poene dat de selve niet alleene van onwaerden gehouden / maer oock slypden in Lijf ende Goet gestraft sulken worden / sulcks naer beschreven Rechten tegens den incestueusen ende bloetschendigen is gestatueert.

Graden / etc.

V.

In den eersten / en mogen niet trouwen eenighe ascendenten met hare descendenten / te weten / Ouders en Kinderen opwaerts ende nederwaerts gaende in infinitum.

VI.

Insohelijcks niet Broeders met hare Susters / 't 3p van volle ofte halve bedde.

Ten

D I I.

Ten derden / en mogen niet trouwen de **Somen** met hare **Nichten** / dat is / met hare **Broeders** ofte **Susters** **Kinderen** / ofte **Kindes-kinderen** ende **descendenten** : nochte **insgelijck** de **Moepen** met haren **Neven** / dat is / met haren **Broeders** ofte **Susters** **Soon** / nochte **Kindes-kinderen** ofte **descendenten** / beyde in **infinitum** / alsoo **Somen** ende **Moepen** ten respecte van hare **voorz** **Nichten** ende **Neven** / staen in de plaetse van **Vader** ende **Moeder**.

D I I I.

Graden van
affinitept.

Ende soo beele als aengaet de graden van **affinitept** ende **swagerschap** / alsoo de **bandt** des **Houwelijck** alsulckie **ghemeenschap** mede brenghet / dat **Man** ende **Wijf** maer eene en zijn / soo is 't **insgelijcks** **verboden** ende **geinterdicert** / dat de **Man** met egeene **Bloedt-berwanten** ofte **Magen** van sijn **overleden** **Huyf** **vrouw** noch de **vrouw** met egeene **Bloedt-berwanten** ofte **Magen** van haren **overleden** **Man** / den **selven** **Man** ende **vrouw** binnen de **voorz** **uptgedruchte** graden **bes** **staende** / **malkanderen** niet en **sullen** **trouwen** op **gelijcke** **pene** van **onwaerde** ende **straffe** in **Vijf** ende **Goet** als **vooren**. **Item** **elijck** / dat egeenen **Man** **trouwen** en **mach** met sijn **Schoon-dochter** / dat is / met de **naeghelaten** **weduwe** sijn **Soons** / noch met de **weduwe** van sijn **Soons** ofte **Dochters** **Soone** / ende soo **voorz** **nederwaerts** / of met egeene **weduwe** eeniger **siner** **descendenten** : **ghelijck** oock egeene **vrouw** **trouwen** en **mach** met haren **Schoon-soone** / dat is / met de **Man** van hare **overleden** **Dochter** / noch met de **Man** van haers **Soons** ofte **Dochters** **Dochtere** / ende alsoo **vervolgende** met egeene **Man** **gheweest** **hebbende** van eenige hare **descendenten**.

I I.

Insgelijcks egeen **Man** **mach** **trouwen** met sijn **Stief-dochter** / dat is **mette** **voorz** **dochter** sijn **der** **Huyf** **vrouw** / noch met eenighe van de **selve** **sine** **voorz** **dochteren** **descendenten** : **gelijck** oock egeene **vrouw** **trouwen** **mach** met haer **Stief-Sone** / dat is / **mette** **voorz** **sone** van haren **overleden** **man** / noch met eenige **descendenten** van de **selve** hare **stief-sonen**.

I.

Item / egeen **Man** **mach** **trouwen** de **nagelaten** **weduwe** van sijn **overleden** **broeder** / noch egeene **vrouw** den **Man** van hare **overleden** **suster**.

I I.

Hier en **boven** en **mogen** niet **trouwen** den **Man** met de **weduwe** sijn **der** **Nebe** / dat is / met de **weduwe** van sijn **broeders** ofte **susters** **sone** / noch met de **weduwe** van eenighe **sine** **broeders** ofte **susters** **descendenten** : **ghelijck** oock egeene **vrouw** **trouwen** **mach** met de **naeghelaten** **Man** van hare **nichte** / dat is / **mette** **weduwende** van hare **broeders** ofte **susters** **dochter** / noch **mette** **Man** van eenige hare **broeders** ofte **susters** **kindes-kinderen** ende **descendenten**.

I I I.

Dan gebo-
den ter cause
van maegh-
schap ofte
affinitept te
lijuenen.

Ende alsoo in 't aengaen ende **convalieren** van den **Heyligen** **Echten** **staet** / bysonder **goet** **reguard** dient **genomen** / dat 't **selve** **geschied** in **alder** **eerbachheyt** / ende dat **alle** **confusien** der **voorz** **schrebe** graden (daer **voorz** **groote** **swarigheden** in de **Successien** ende **andersints** **rysen**) **verhoet** **wozden** ; **Soo** **ist** / dat de **voorz** **Staten** **ordonneren** / dat **indien** **eenige** **persoonen** **versochten** haere **gheboden** / omme 't **samen** **geboeght** te **wozden** / de **welcke** **nichtans** de **Gedeputeerde** van de **Magistraten** ofte **Kercken-dienaren** **souden** **beduncken** / dat ten respecte van de **voorz** **eerbachheyt** / ende omme **confusie** van graden te **schouwen** / niet en **bes** **hooren**

ren t' samen geboeght te worden / dat als dan de voozsz Gedeputeerde ende Bercken-bienaren het selfde de Ouerigheyt / daer toe te stellen / sullen aengeben / ende mette voozsz versochte proclamatiën supersederen / omme middeler-tijdt niet kennisse van saecken / 't selfde metter Ouerigheyt toegelaten ofte geweggert te worden / soo als na de Goddelijcke ende Civile Rechten bevonden sal worden te behooren.

¶ ¶ ¶

Verklarende alsoo by desen nul ende van onwaerden / ende niet te mogen besaen / de houwelijcken die niet inder manieren voozsz en sullen worden gecontraheert ende getelezert / ende dat de geene die in de voozsz graden van bloede ofte affiniteyt malkanderen bestaende / hier namaels niet tegenstaende de voozschzebe verboden / souden vermeten in houwelijcke te treden / daer van sonder verdrygh ofte dissimulatie gestraft sullen worden / mette penen in de Goddelijcke ende beschreben Rechten / jegens den incestueusen en bloetschenders als vooren gestuert / sonder dat oock 't Placraet by de Keyserlijcke Majestejt gemaect in den Jare M. D. XL. noopende het contracteren van houwelijcke van personen beneden hare Jaren zynde / ende de penen daer inne begrepen / hier mede verandert worden.

Houwelijcken contracte dese Ouerigheyt / mogen niet subsisteren.

¶ ¶ D.

Ende alsoo de voozsz Staten mede onderriecht zijn / dat de ober spelen onbelet ende ongestraft blyben binnen de voozsz Landen / dooz dien d' Officieren ende Magistraten daer tegens niet en doen haerlynder de voir als naer behooren / hen excuserende / dat wel eertijds d' Officieren ende Provisoren respectie / by presentie de kennisse van de selve misfusen ende misdaden hen plegen t' onderwinden / sonder de selve groot te achten / ofte anders dan met lichte ende klepne gelt-boeten te straffen / daer nochtans al sulcke schandelijcke souden den toozne Godsz verwecken ende ontsteecken ober den Landen ende Volcken / daer onder die regneren ende ongestraft ghelaten worden / daer van het uytgedruckte Codes voozt / ende alle Historien menighbuldige exempelen mede hzengen. Dat oock de ergernissen / confussien ende quade exempelen der Ouerspeelders / den Heydenen Keyseren ende Koningen beweeght hebben den Ouerspeelders metter doot te doen straffen: Soo ist / dat de Staten vooznoemt / begeerende de voozschzebe ober spelen te beletten / mede geozdonneert ende gestatueert hebben / ozdonneren ende statueren by desen.

Straffe van ober spel.

¶ D.

In den eersten / soo bezre een echte Man bevonden sal worden van nu vooztaen ober spel te bedryben / 't zy met eene ongehoude ofte gehoude vrouws persone / ofte een ongehoude Man met eene gehoude Vrouwe / dat de selve Man als eerloos ende meynedigh metter daedt verbeuren sal sijn officie ende staet / indien hy renige heeft van de voozschzebe Staten / ofte binnen eenige Steden der voozsz Landen / ende voozsz verklaert sal worden incapabel / omme eenige staet ofte officie binnen de voozschzebe Landen ende Steden te mogen bedienen. Ende in gehalle 't selfde ober spel gedaen ende bedryben is van een echte Man met een ghebrlicke Vrouwe / dat daer en boven slypden beyde gebannen sullen worden uyt de voozsz Landen / den tijdt van vijftigh jaren.

¶ D. ¶

Maer indien het ober spel is gecommiteert van een echte Man met een ongehoude Vrouwe / sal de voozschzebe Man boven de vooznoemde privatie van 't officie /

officie / gecondemneert worden in een boete van hondert Caroli guldens booz d'eerste repse / ende daer naer meer daer inne delinquerende / niet bannissement van vijftigh jaren / ende een boete van twee hondert guldens: ende sal d'ongehoude Vrouw sulcx gebelingeert hebbende / booz d'eerste repse te water ende te bzoode geleyt worden den tijdt van beertshen dagen / ende indien sy andermael bebonden wozt sulchs te committeren / sal booz den tijdt van vijftigh jaren gebannen worden upt den boozsz Landen.

¶ D I I.

Indien eenigh ongehoubt Man niet eenige echte Vrouw ober spel bedrijft / sal de boozsz Man den tijdt van beertshen dagen te water ende te bzoode gheleyt / ende gecondemneert worden in een boete van hondert Carolus guldens: ende soo bezee by andermael sulcx committeert / sal eeuwigelijck upt de boozschzebe Landen gebannen worden / ende de Vrouw niet een ongehoubde Man ober spel committerende / sal als boven gebannen worden den tijdt van vijftigh jaren.

¶ D I I I.

Ende dat al onbermindert al sulcken recht als de geoffenseerde partijne / 't 3p Man ofte Vrouw / jegens den Oberspeelder competeert / soo tot schepdinge van den houwelijcke als anderzints naer rechten / soo oock by desen verstaen worden in bigeur te blyben alle de straffen ende penen in de Keyserlijcke ende beschreben Rechten gestatueert tegens alle crimen van ontschaecken / ontbueren / ende bloetschenden / ende diergelijcke gequalificeerde hoereren.

¶ I I.

Belangende
successien.

Wengaende d'erffenissen ende besterffenissen / hebben de Staten gederogueert ende te niet gedaen / derogueren ende doen te niet by desen / alle beschreben Rechten / Costummen / ende usantien in de boozsz Landen ende Graeffschappen van Hollandt ende Vrieslandt tot desendage toe gebuycht / noopende de besterffenissen ab intestato / ende sonder dispositie van Testamente ofte herklaringe van eenige uytterste wille / permandt ophomende in de allodialle roerende ende onroerende Goederen: Ordonnerende ende statuerende / dat van nu voortaan / alomme ende tot allen plaetsen / soo wel binnen de bestoten Steben als in den Dozpen / ende ten platten Lande in den boozschreben Lande ende Graeffschappe van Hollandt ende Vrieslandt / in den boozsz besterffenissen booz een gemeen recht ghebuycht ende onderhouden sal worden 't geene hier naer volghyt.

¶ I.

Hoe kinde-
ren haer ou-
ders succe-
deren.

Inden eersten / dat in alle erffenissen de kinderen ende andere descendenten / ofte in de rechte linie neder-gaende / in infinitum haren Ouderen sullen succederen in stirpes / ende by representatie.

¶ I I.

Maer
Ouders
haren kinde-
ren succede-
ren.

Dat den selven descendenten ontbreckende / Vader ende Moeder beyde noch in leven zijnde / haren kinderen uniberfaliter ende gheheelijcken sullen succederen.

¶ I I I.

Successie
in booz-
de rs ende
Susters.

Maer den selven alle beyde / ofte een van beyden ontbreckende / sullen des oberledens Broeders ende Susters / ende der selver kinderen ende kints-kinderen by representatie / in alle de Goederen succederen.

¶ I I I I.

Hoe bezee
halve Broe-
der s ende

Welverstaende / dat halve Broeders ende Susters / ende hare kinderen ende kints-kinderen / als oock alle andere collaterale vrienden / maer van eene zijde

den

ben overleden bestaende / niet vorder en sullen succed:ren als elchs met een halbe handt / ende over sulchs naer adbenant dat sy den overleden van bloede zijn bestaende.

sulle ver sullen succederen.

§ § § §.

Alle descendenten / Vader ende Moeder / Broeders ende Sisters / midts-gaders hare kinderen / kindts-kinderen ende andere descendenten ontzekende / dat als dan Oomen ende Moepen van den overleden / ende hare kinderen by representatie ofte in stirpes sullen succederen.

Successie van Oomen en Moepen.

§ § §.

Ten ware Groot-vader ende Groot-moeder van d'eene zyde beyde te samen noch in 't leben ware / in welken geballe sy den Oomen ende Moepen van de selve zyde / midts-gaders haerlupder kinderen / wesende der selver Groot-vader ende Groot-Moeders kinderen / ofte kindts-kinderen / ende nochtans geene Broeders ofte Sisters van den overleden / in de successie van de selve zyde komen-de / geprefereert sullen zijn.

Grootvader ende Grootmoeder succederen vooz Oomen ende Moepen.

§ § § §.

Item / egeene Ouders ofte andere Ascendenten / als het bedde gescheurt / ende eene van hen beyden conthorale overleden / ende d'andere alleene in 't leben is / en sullen haren kinderen ofte andere descendenten succederen.

Wanneer d'Ouders haren kinderen niet en succederen.

§ § § § §.

Item / de Goederen van den overleden sullen altydts gaen ende erben aen den Vrienden van 's Vaders ende 's Moeders zyde van den overleden / deelende ende klopende de selve half sonder aenschouwt te nemen / dat de overleden meerder van 's Vaders dan van 's Moeders / ofte ter contrarie van 's Moeders dan van 's Vaders zyde achter gelaten hebben.

De Goederen sullen weder keeren daer die van daen ghekomen zijn.

§ § § § § §.

Item / en sal representatie onder den Collateralen / ende den Vrienden ofte Bloetverwanten van der zyde / niet vorder plaetse hebben / dan tot Broeders ende Sisters kindts-kinderen / ende Oomen ende Moepen kinderen inclusive / ende alle vordere Collaterale Vrienden den overleden naest in grade ende maeghschappe bestaende / ende eben nae zynde / sullen by ghelijcke gedeelte hoof vooz hooft erben / uptsluptende alle vordere van grade ofte maeghschappe.

Hoe bezre representatie onder den collateralen plaetse heeft.

§ § § §.

Item / soo wanneer eenige kinderen van hen Ouders ten boedel ofte in hou-welijcke mede-gaben / ofte anders tot vorderinge van de selve kinderen / in hare Peeringe ende Hoopmanschappe / ofte diergelijcke eenige Goederen ofte Penningen genooten sullen hebben / ende de selve naemaels met hare mede Erfgenamen in de Goederen van hare overleden Ouders sullen willen succederen / sullen eerst ende altooren 't geene sy sulchs ontfangen ende genooten hebben / in den gemeenen boedel brengen / ofte de gherechte waerde van dien / sulchs die was ten tyde van de gifte / in geballe de Goederen niet geestimeert zynde / gegeven sullen zijn : maer in geballe van estimatie / sullen mogen volstaen / midts con-federende de selve estimatie / ende 't selve alsoo gedaen zynde / sal als dan den ge-heelen boedel tusschen den langhst-levende Vader ofte Moeder ter eenre / ende des overledens Erfgenamen ter andere zyde / half ende half by ghelijcke portien gedeelt worden ; 't welck dock plaetse hebben sal in d'eerste / tweede / derde ende nae-volgende houwelijcken. Ende sal 't gene noopende de successien ende colla-tien voorsz is / plaetse hebben / soo wanneer by Testamenten / Houwelijckse

Hoerende het intzougen van de goederen ten houwelijcke genooten.

Doorzwaerden bebpsen ter Wees-kamere gedaen / ofte by andere dispositien ofte contracten niet en is anders boozsien.

£ £ £.

Hoerende
Huyzlynden
ende Pach-
ters van den
Landen.

Heroerende de Huyzlynden ende Pachters van de Landen; Hebben de Staten voornoemt mede gheordonneert ende ghestatueert / ordonneren ende statueren by desen / dat de Ordonnantie jegens den Huyzlynden ende Pachters in den jare 1515. in Februarij gemaect / alomme in den boozsz Lande ende Graeffschappe van nieuws ghepubliceert / uytgeroepen / ende scherpeijcken onderhouden sal worden.

£ £ £ ¶.

Huyre ofte
nahuyre niet
te mogen
pretenderen
van by pu-
blycke In-
strumenten.

Ende amplierende de selve Ordonnantie / hebben van nieuws gheordonneert ende ordonneren by desen / dat de Pachters ende Huyzlynden / die eenige huyre ofte nae-huyre aen eenige Goederen pretenderen willen / onder deksel van de selve pretensie ende occupatie ofte 't ghehuysch van de ghehuysde Landen ende Goederen niet en sullen mogen blyven / ofte hen de selve directelich ofte indirectelich onderwinden / ten zy van de selve pretensie by publycke Instrumenten ofte d'eygen hant van den Epgenaer / ghepasseert boozvate van de expiratie van de huyre / promptelijck blijcke / ende dat egeene huyren plaetsen hebben ofte effect sozteren sullen / daer van sulchs als vooren verhaelt is niet en blijck.

£ £ £ ¶.

Wat d'oude
huyzder den
nieuwen
geen hinder
sal doen.

Dat oock soo wanuer den onden Huyzman ofte yemandt van synen wegen / den Epgenaer ofte nieuwen Huyzman / met raedt ofte daet / directelich ofte indirectelich eenigh hinder / letsel / empeschemente ofte bezegementen doet / ter oorzake van 't gehuych ofte huyre van de boozsz Landen ende Goederen / dat daer van exemplare straffe gedaen sal worden.

£ £ £ ¶ ¶.

Pene van de
gen e die
Landt som-
ber huyre
gehuyscht.

Ende soo wanneer een Huyzman / syne Erfgenamen / ofte actie van hem hebbende / van eenige onroerende Goederen nae d'expiratie van de huyre blijft occuperende de gehuyzde Goederen / soo dat den Epgenaer ter oorzake van dien jegens hem moet treden in rechte / soo sal den selven Huyzman / syne Erfgenamen / ofte actie van hem verhuysende / nae de litiscontestatie in de selve saecke / boben de ontruyninge ende alle kosten / schaden ende interesten / verballen ende gehouden wesen te betalen de helft van de waerde van de gehuyzde Goederen / gereckent jegens den penningh twintigh / nae de leste huyre : Ende soo bezre de selve tot der diffinitive sententie van den eersten rechter toe / in de boozsz occupatie perserbereren / sullen als van boben de evacuatie ende ontruyninge / midstgaders boben alle kosten / schaden ende interesten / verballen ende gecondemneert worden in de gehele waerde van de selve Goederen / mede gherekent als vooren jegens den penningh twintigh nae de leste huyre.

£ £ £ ¶.

Ende sullen de boozsz penen by alle rechters / daer vooren ter oorzake boozsz Proces wort geïnstituert / sonder eenige dissimulatie ofte sabelt ghecreteert / ende toegewesen worden / alwaer 't oock soo / dat den Huyzman / syne Erfgenamen ofte actie van hem hebbende / nae de litiscontestatie haer ongelijck bekenden / ende hen gewilligh in de ontruyninge lieten condemneren / ende ingeballe de getondemneerde egeene Goederen en heeft omme de boozsz penen te betalen / sal daer vooren aen den Upve ghestraff worden / naer ghelegentheyt vander saecke.

¶ ¶ ¶ D.

Belangende de hypotheecque ende veronderpandinge van de Landen ende andere onroerende Goederen / hebben de Staten voornoemt geordonneert ende gestatueert / ordonneren ende statueren by desen: Dat van nu voortaan / soo wel by die van den Raede Provinciale voornoemt / als by alle andere Gerechten van de voorsz Steden ende platten lande van Hollandt ende Vrieslandt / d' Ordonnantie ende 't Placcaet van den Jare M. D. XXX. verstaen ende geinterpreteert sal worden / dat de clausule van de generale hypotheecque / beneffens de clausule van de speciale hypotheecque / in de constitutie van eenige renten / schuiden ende andere Brieven van verbande / ghestelt jegens den geenen die nae de selve constitutie by den constituant speciale hypotheecque is gestelt / alleenlijck plaetse hebben / ende sulchs als naer beschreben rechten effect sozteren sal / ober de Goederen / onder de Jurisdicte van den Rechteren daer vooren de constitutie / volgende de voorsz Ordonnantie gepasseert is / gelegen / den constituant ten tyde van de constitutie toe behoort hebbeende / ofte die by vooz de publicatie van desen sal hebben verkreagen / ende niet op de Goederen buyten de voorsz Jurisdicte gelegen: welcke interpretatie geschieden sal in allen saecken / die vooz de publicatie van desen by eenighe Sententien / 't zy van den voorszschreben Raede ofte andere Gerechten niet diffinitivelyk sullen wesen ghetermineert. Ende belangende constitutie ende verbande van generale hypotheecque / die na twee Maenden na de publicatie van desen gedaen sullen worden / de selve en sullen geensins hinderlijck wesen ofte prejudiceren den geenen die constitutie ofte verbandt van speciael hypotheecque naemaels sullen verkreagen / sulchs dat de gene dien speciael enige onroerende Goederen verbonden sullen worden / in de selve speciale hypotheecque / ende de penningen daer van procederende / sullen worden geprefereert den geenen dien onder generale hypotheecque / na de voorsz twee Maenden nae de publicatie van desen / ghestelt sal wesen / van sal de voorsz constitutie van generale hypotheecque vooz Gerechte ghedaen / plaetse hebben ende effect sozteren jegens den geenen die gelijcke constitutie ofte verbandt hebben / onder den welcken de oudtste constitutie de jonger sullen worden geprefereert / sonder dat in dien geballe onderschept gemaecht ofte reguard genomen sal worden vooz wat Rechters in de voorsz Landen de generale constitutie van hypotheecque sal wesen gedaen / ende van gelijcken sal de voorsz generale constitutie plaetse hebben / ende effect sozteren jegens den geenen die maer personele actie hebben / sulchs als by den beschreben Rechten is gedisponeert.

¶ ¶ ¶ D.

Ende sullen van nu voortaan de geene die speciale hypotheque hebben jegens de possessours van dien / sonder onderschept / ofte de Debitours / hare Erfgenamen / ofte yemand anders die 't selfde speciael hypotheecq possideert / mogen procederen vooz haer achterwesen / omme hare hypotheecque daer vooren verklaert te hebben verbonden ende executabel / sonder dat de Possessours van dien sullen mogen sustineren / dat den Crediteur gehouden is den principalen debiteur ofte synen Erfgenamen eerst te excuseren.

¶ ¶ ¶ D.

Alsoo mede de voozgaende Ordonnantie / daer by belast en gestatueert was / dat in alle Steden en Dorpen van den voorsz Landen / permanente Registers gehouden souden worden van alle verbyzendingen en verbanden van Goederen aldaer gedaen / niet behoortlijck zyn onderhouden / ende mede vooz de voorzeden Oozloghe

Van hypotheque ende onderpandinge van Landen.
 Clause van generale hypotheque / beneffens de clausule van speciael hypotheecque.

't Effect van generale hypotheecque / precederende speciale.

Generale hypotheecque gaet vooz personele actie.

Roerende speciale hypotheque op veranherende Landen.

hypotheque vooz daer van desen gecommiteert / etc

plaetse daer
de goederen
gelegen zijn/
te boeck te
brengen.

veele der selber Registeren zijn verniet ende verdupstert / t welck insgelijcx tot groote interest van de boozsz goede Onderzaten strecken soude / ten ware daer tegens werden boozsien: Soo hebben de Staten boozsz geozdonneert ende bevolen / ozdonneren ende bevelen by desen / dat een pegelijck / van wat state / qualitept ofte conditie hy zy / die eenige constitutie van generale of speciale hypotheecque op eenighe onroerende Goederen inden boozsz Landen ende Graeffschappen van Hollandt ende Vrieslandt hebben ofte pretenderen willen / binnen een jaer na de publicatie van desen / de selve aenbrengen sullen den Gerechten van de plaetse daer de Goederen ende bevelende by desen allen Schouten / Schepenen / Geswoorens / ende andere Rechters / midtsgaders hare Secretarissen / soo wel van Steden / Dorpen / als andere Collegien in den boozsz Landen van Hollandt ende Vrieslandt / goede toetsicht te nemen / dat sy van nu boozstaen egeene Brieven ofte Instrumenten / houdende verbrzeendinghe ofte hypotheccatie van eenige onroerende Goederen / en sullen zegelen / teekenen ofte uytgeven / ten zy dat de selve wel ende perfectelijcken geregistreert zijn / op pene van by den boozsz Secretaris te verbeuren t'elcke reyse ses Carolus guldens / de twee deelen ten behoeve van den Hoof-Officier van elcker plaetse ende quartier / ende het derden-deel ten behoeve van den Aenbrzenger / ende daer en boven op arbitrale coorrectie.

¶ ¶ ¶ ¶ ¶

De Regi-
sters van de
verbrzendinge
ofte hypo-
theccatie wel
te bewaren.

Ende om dat de boozsz Registeren wel / seckerlijck ende getrouwelijck mogen worden bewaert: Soo hebben de Staten boozzghenoemt / geozdonneert ende ozdonneren by desen / dat in elcke Stadt / Dorpe ofte Collegie daer eenige alienatie ofte hypotheccatie ende verbanden van onroerende Goederen sullen worden ghedaen / ghemaect sal worden een Kiste met twee sloten / daer inne de boozschrebe Registeren sullen worden bewaert / van welke sloten een sleutel bewaert sal worden by den Officier ofte Secretaris / ende eene by den oudisten Schepen ofte Geswooren / ende sullen de selve sloten geopent ende gesloten worden in hare beyde presentie / alles op pene boozsz / t'appliceren als vooren / ende dat den Hoof-Officier de kiste sal doen maechen tot haren koste.

¶ ¶ ¶ ¶ ¶

Ende omme te verhoeden de exactie daer mede de boozsz goede Onderzaten dajelijck worden beswaert / onder preterit dat eenige Steden / Heeren / Ambachts-Heeren / Collegien van Dijk- graeffschappen ende Heemraden / Vassalen / Leenhof houdende / Bailliu ende Mannen / Dorpen / Behuchten / ende alle andere Jurisdiccie hebbende / pretenderen tot verscheyden emolumenten / baten ende profijten by costupmen ende usancien gerechtight te zijn: Dat mede midts d' onseckerheyt van de selfde Costupmen ende usancien / de boozsz Onderzaten met veele Proceffen ende groote kosten worden beswaert: Soo hebben de boozznoemde Staten / willende daer inne mede versien / geozdonneert ende ozdonneren by desen / dat alle Steden / Heeren / Ambachts-Heeren / Collegien van Dijkgraben ende Heemraden / alle Vassalen Leen-hof houdende / Bailliu ende Mannen / Dorpen / Behuchten / ende alle andere eenige Jurisdiccie hebbende / binnen tijdt van ses Maenden nae de publicatie van desen / in de Griffie van den Hove

Alle Rech-
ten / costu-
men / ende
usancien van
Collegien
ende Heeren
ofte Am-
bachts-Hee-
ren aen te
brengen.

Hobe van Hollandt alhier in den Hage / aenbrengen ende in geschijfte overleveren sullen / alle alsulke Rechten / Costumpen ende usancien / 't zo van naftingen / na-kooppen / pont-gelt / recht van leenen / die by eenige besterste / wptterste dispositie / transpoxten / houwelijcksche boozwaerden / ende anders hoe dattet zo / aen besterven ende ophomen / zegel-recht ende alle andere rechten die sy respectie in hare Jurisdiccie / Ampten ende Officien genieten ende gebuycken / ende boozden Jare dupsent bij hondert twee-en-tseventigh genoten ende gebuyckt hebben / omme op de onderhoudenisse van dien in alle equaliteyt / ende sulcx de Staten bebinden sullen / ten meesten dienste van den Onderfaten te behooren / boozsien te worden : Alles op pene dat by faulte van oberleveringe / op de boozsz Costumpen / usancien ende ghebuyck van Rechten nae de expiratie van den boozsz tijd / niemant in Rechte ofte daer buyten en sal mogen worden gemolesteert / ende dat de selve booz nu / gelijk als dan gehouden worden booz corruptelen.

¶ I.

Ende ten laetsten / ozdonneren ende statueren de Staten booznoemt mede / dat terstont naer verkondinge van desen in de boozsz Landen ende Ghaeffschappen van Hollandt ende Vrieslandt / noch by den boozsz Hobe Provinciael / noch in eenige Steden / Dorpen / ofte wettelike Collegien / noch by eenige Ingezeten van den selven Lande / in de computatie ende bekeeringhe van den beginne ende eynde van den Jare / egeene andere style ofte maniere van schyppen en sal worden ghebuyckt / dan die men hondt booz gemeene / te weten / Dat alomme ende by een pegelijcken in den boozsz Landen / 't begin van den Jaren ghenomen ende gereekent sal worden / den eersten dagh der Maent van Januarius / sonder dat die van den Raede booz genoemt / ofte die van den gebolge van den Hobe / noch eenige Regeerders van den Steden / Dorpen ende Collegien booz genoemt / eenige andere style ofte maniere sullen mogen ghebuycken. Verbiedende ober sulchs wptzuchelich allen Officieren / Griffiers / Secretarisen / ende generaelichen allen den Onderfaten van den boozsz Landen / in haere openbare Acten / gerechteliche Brieven ende Instrumenten / noch in hare Registers ofte Prathocollen anders te doen ofte te laten geschieden / op pene van privatie ofte suspensie van hare staten ende officien / ofte andere arbitrale correctie / naer exigentie vander saecken.

¶ II.

Alle welke Poincten ende Articulen de boozsz Staten gheozdonneert hebben / ende ozdonneren by desen / dat boozraen volkomelijck sullen worden achtervolgcht ende onderhouden / niet tegenstaende eenige Rechten / boozgaende Ozdonnantien / Costumpen ende usancien ter contrarie / die de boozsz Staten gederogueert hebben / ende derogueren by desen / booz soo veele de selve eenighints daer tegens sullen mogen stryden. Ozdonnerende ende bebelende den Presiderende ende Raden Provinciael van Hollandt booz ghenoeemt / den Advocaet Fiscael / ende Procureur Generael van den selven Hobe / midtsgaders allen Officieren van den boozsz Lande ende Ghaeffschappe van Hollandt / tegens den Oberrevers ende Contraventeurs van dien te procederen naer behooren / sonder dissimulatie / gunste ofte ongunste / op pepne van metter daet van hare officien verballen ende afgestelt te woz den.

Albus gedaen / besfooten ende gearresteert by den Staten booz ghenoeemt / in den Hage / ende 't Segel van de selve Staten hier op gebuyckt / den eersten Aprilis dupsent bij hondert tachtigh. Onder stont / Ter Ozdonnantie van de Staten.

Onder tepkent /

C. de Rechtere.

Deranderis
ghe van
styl ende
begin van
Jaer.

Derogatie
van allen
Rechten /
costumpen /
etc.
dien contra-
rierende.

Tafel van de voornoemde Ordonnantie van de Politien.

- V**an den Houtwelijcken ſtaet / Articulo j.
 Wie voor ge-echte Luyden gehouden werden / Art. ij.
 Van de geboden te geben Art. iij.
 Tijdt van te mogen hylicken / ibidem.
 Pœna fornicationis, ibidem.
 Graden van maeghſchap / Art. iij / b / bj / vij.
 Graden van affinitept / Art. vij / ix / x / xi.
 Van geboden ter cauſe van maeghſchap ofte affinitept te ſchutten Art. xij.
 Houtwelicken contrarie deſe Ordonnantie aengegaen / mogen niet ſubſiſteren /
 Articulo xij.
 Straffe van Oberſpel / Art. xiiij / xv / xvj / xvij. ende xvij.
 Belangende ſucceſſie ab inteſtato, Art. xix.
 Jus representationis, Art. xx.
 De Ouders by faulte van deſcendenten / ſullen haer Kinderen ſuccederen / Art. xxj
 Kinderen ende Kintſ-kinderen by repreſentatie / Art. xxij.
 Hoe halve Broeders ende Suſters ſullen ſuccederen / Art. xxij.
 Succeſſie van Oomen ende Moepen / Art. xxij.
 Groot-bader ende Groot-moeder ſullen voor Oomen ende Moepen ſuccederen /
 Art. xxv.
 De Ouders naer de ſcheuringe van Bedde / ofte doode van een van beyden / ſullen
 hare Kinderen niet ſuccederen / Art. xxvj.
 De Goederen ſullen weder-heeren aen de 3de daer die van daen ghekomen zijn /
 Art. xxvij.
 Repreſentatie onder de collateralen / Art. xxvij.
 Hoerende het inbzingen van de Goederen ten houtwelick genooten / Art. xxix.
 Hoerende Huypluyden ende Pachters van de Landen / Art. xxx.
 Huypre nochte na-huypre niet te mogen pretenderen dan by publijk instrument /
 Art. xxxi.
 Dat den ouden huylder den nieuwen egeen hinder ſal doen / Art. xxxij.
 Pene van den geenen die Landt ſonder huypre gebuycht / Art. xxxij. ende xxxij.
 Van hypotheque ende onderpandinge van de Landen / Art. xxxv.
 Clausule van generale hypotheque neffens de ſpeciale / ibidem.
 't Effect van generale hypotheque preceederende ſpeciale / ibidem.
 Generale hypotheque gaet voor perſonele actie / ibidem.
 Hoerende ſpeciale hypotheque op veralieneerde Landen / Art. xxxvj.
 Hypotheque voor dare van deſen gheconſtitueert / ter plaetſe daer de immuable
 Goederen gelegen zijn / te boeck te bzingen / Art. xxxvij.
 Verbzeeindinghe ofte hypotheque van onvoerende Goederen niet te beſegelen /
 ſonder eerſt geregifreert te zijn / ibidem.
 't Regiſter van verbzeeindinge ofte hypotheque wel te bewaren / Art. xxxvij.
 Alle Rechten / Coſtupmen ende uſantien van Collegien ende Heeren ofte Am-
 bachts-heeren aen te bzingen / Art. xxxix.
 Veranderinge van den ſtijl ende begin van 't Jaer / Art. xl.
 Derogatie van allen Rechten / Coſtupmen ende uſantien deſen contrarierende /
 Art. xlij.

PUBLICATIE,

Elucidatie van de Arttculen in de Politijc-

que Ordonnantie / waer by de overleden Hupsvrouwen
Broeders of Susters Dochter verboden werdt te trou-
wen.

De Staten van hollandt ende West Vries-

landt; Allen den geenen die desen sullen sien ofte hooren lesen / Sa-
lupt. Alsoo in het sevendt / achtste / ende andere volgende Arttculen
van de Politijcque Ordonnantie schijnt te residieren eenige dupster-
heyt / of namentlijck onder de graden van affiniteyt / in de welcke het niet en is
gepermitteert te trouwen / mede verstaen moet werden verboden te zijn / met
sijn overleden Hupsvrouwe Broeders ofte Susters Dochter Hupwelijck te con-
tracteren / vermits aldaer onder de enumeratie van de verboden graden van affi-
niteyt / het boozsz casus in specie niet en is ge-expresseert. SOO IST, dat wy
daer inne willende boozsien / tot elucidatie ende ampliatio van 't boozsz achtste
ende volgende Arttculen / by forme van interpretatie goetgebonden hebben eenen
pegelijcken van onse goede Ingezetenen te waerschouwen / ende bekent te maec-
ken / alvooren daer op tot meermalen ghehadt hebbende de consideratien ende 't
advis van onsen Hobe / dat wy als noch / conform boozgaende iteratibe dispo-
sitien / verstaen / dat soodanighe Hupwelijcken als vooren / niet jegenstaende
daer van geen speciael verbodt in 't boozsz achtste ende volgende Arttculen / en is
gedaen / zijn / ende by ons sullen werden gehouden booz ongeoorlooft / ende niet
gepermitteert. Verbiiedende dien-volgende allen ende een pegelijcken soodanighe
Hupwelijcken te contracteren / op pene in het verthiende Arttjckel van de booz-
noemde Politijcque Ordonnantie begrepen. Ordonnerende ende bebelende de
Presidenten ende Raeden van beyde Onse Hoben / den Advocaet Fiscael ende
Procureur Generael / midtsgaders allen anderen Officieren ende Justicieren
van Onsen Lande / jegens de Obertreders ende Contrabenteurs van desen te
procederen / ende doen procederen naer behooren. Ende ten eynde niemant hier
van ignorantie en pzetendere / nemaer alle ende een veder weten moge waer naer
by hem hebbe te reguleren / begeeren wy dat dese alomme daer het behoort / ende
te gheschieden gebruikelijck is / sal werden gepubliceert ende geaffigeert. Ge-
daen in den Hage onder Onsen grooten Zegel op den een twintighsten May des
Jaers onses Heeren ende Salighmaeckers sesshien-hondert vier en tsestigh.

Ter Ordonnantie van de Staten.

Herb. van Beaumont.